

Ainevaldkond „Kunstiained”

1. Kunstipädevus

Kunstipädevus seostub kultuurilise teadlikkusega, hõlmates põhiteadmisi Eesti ja Euroopa kultuurisaavutustest ning maailma kultuurilise mitmekesisuse mõistmist.

Kunstipädevus hõlmab oskust väljendada enda ideid mitmekesiste kunstiliste vahenditega ning väärtustada loominguilisi saavutusi visuaalsetes kunstides ja muusikas. Kunstipädevusse kuulub eneseväljendusoskus, isikupära teadvustamine, oskus uurida varasema kultuuripärandi varasalvi ning valmisolek leida uusi lahendusi muutuvates oludes.

2. Ainevaldkonna õppeained

Kunstiainete valdkonda kuuluvad **kunst** ja **muusika**, mis on kohustuslikud kõigis põhikooliastmes. Kunsti ja muusikat õpitakse 1.–9. klassini.

3. Ainevaldkonna kirjeldus

Kunstide valdkonna aineid ühendab tähelepanu pööramine loovuse ja eneseväljendusoskuse arenemisele ning tervikliku maailmapildi kujunemisele.

Kunstidega tegelemise kaudu saadakse Kunstidega tegelemise kaude saadakse teadmisi erinevate väljendusvahendite ja kultuuride kohta, õpitakse tundma ennast ning mõtestatakse kunstide rolli ühiskonnas.

Loomise, esitamise, teoste interpreteerimise ja analüüsimise kaudu õpitakse tundma traditsioonilisi ning nüüdisaegseid kunste, nende sisu, vorme ja tähendusi, kujundatakse mõistmist ning kriitikameelt.

Oluline on mõtlemise paindlikkus ning avatus kultuurilistele ja individuaalsetele erinevustele, mis toetavad toimetulekut kiiresti muutuv ja mitmekultuurilises maailmas.

Praktiline kunstidega tegelemine arendab tundemaailma, intuiitset ja loovat mõtlemist. Kunstidel on oluline osa igapäevaelu rikastava ning emotsionaalselt tasakaalustava harrastusena. Kunstitegevused tasakaalustavad teiste ainete valdavalt verbaalset ning analüütilist mõtlemist, lisades kujundliku, sünteesiva ja intuiitvise poole. Selle tulemus on terviklik mõtlemine, mis võimaldab loovalt läheneda probleemidele, väärtustab erinevaid lahendusi ja lahendite mitmetahulisust. Kunstidega tegelemine avaldab positiivset mõju kõikide ainete õppimisele.

Kunstiainete sisus, tegevustes ja taotlustes on ühised järgmised aspektid:

- 1) teadmised kunstidest (analüüs);
- 2) erinevate kunstide seostamine (süntees);

- 3) ainealane (verbaalne) keel;
- 4) loominguline eneseväljendus (loomine, esitamine);
- 5) kunstiloomingu vastuvõtmine (kommunikatsioon, kriitika);
- 6) oma-, kohaliku ja maailmakultuuri väärtustamine (mitmekultuurilisus);
- 7) kultuuriväärtuste kaitsmine.

KUNST I ÕPPEASTMEL

1. Õppetegevus

1.1. Tehakse enamasti lühiajalisi praktilisi ülesandeid (ca 45 min), mis sisaldavad mingi töövõtte, tehnika või loovülesande lahendamist ning millele võib tunni lõpus anda vähemalt suulise hinnangu. Valmistatakse ruumilisi töid (konstrueerimine, voolimine, kujustamine), maalitakse ja joonistatakse – lähtutakse ainekesksest arendamisloogikast (vertikaalne suundumus).

1.2. Arvestatakse selles eas lapsele omast põhitegevusele kaasnevat sünkretistlikku lähet (horisontaalne suundumus) – lapsele meeldib tööd tehes seletusi anda, etelda ja laulda. Korraldatakse ka lastepäraseid happeningilaadseid üritusi.

1.3. Tehakse töid, mis oma olemuselt laiendavad aineõpetuse sisu, nt kokkupuuted disainiõpetusega, etnograafilise ja rakendusliku käsitööga (horisontaalne suundumus).

1.4. Mõningaid õppeülesandeid tehakse paari- või enamatunniliste tsüklitena, et paremini tehnikat kinnistada (näiteks voolimine). Selle tsükli sees vahelduvad vajadusel figuraalse ja abstraktse ning ruumilise ja tasapinnalise iseloomuga tööd.

1.5. Tööülesannete järjestamisel arvestatakse põhimõtet keerulisemalt kujutamisel lihtsamale. Lapsed võivad skulptuuri tehes või maalides vahetu eneseväljendusena luua keerulisi kompositsioone, mis vaatajat oma juhusliku naiivsusega lummavad, häirivad või hoopis arusaamatuks jäävad; õpetaja ülesanne on seda isikupärast eneseväljendust suunata.

1.6. Inimese- ja loomafiguuride kujutamise juhendamisel kasutab õpetaja võimalikult palju mitmesuguseid näitvahendeid või teeb ise tahvlile dünaamilisi visandeid, skeemide kasutamist ja nende ettenäitamist välditakse.

1.7. Õppeülesannete järjestamisel lähtutakse põhimõttest ruumiliselt tasapinnalisele: nt, voolime looma ja alles siis teeme temast joonise.

1.8. Maalimisel kasutatakse veega lahustuvaid kattevärve (guašš, tempera), mis võimaldavad värvide segamist koos valge värvi kasutamisega ja mitmekihilist maalimist. I kooliastmel tutvustatakse ja katsetatakse ka akvarellvärvidega.

1.9. Illustreeritud kunstivestlustes arvestatakse põhimõtet lähemalt kaugemale (kõigepealt tutvutakse kodukoha arhitektuuri ja kunstnikega), mida käsitletakse osana praktilise töö tunnist.

1.10. Igale lapsele antakse tema töö eest suuline ja võimalikult positiivne hinnang. Tunni lõpul analüüsitakse valikuliselt mõningaid õpilastöid, kuulatakse ka klassikaaslaste arvamusi.

1.11. I kooliastmes integreeritakse kunstiõpetuse elemente enamikesse õppeainetesse – matemaatika (värvimine, lõikamine, rebimine jne.), inimeseõpetus (kaaslaste tööde analüüsimine ja nendesse heatahtlik suhtumine), tööõpetus, muusikaõpetus (kunsti ja muusika vahelised seosed). Tartu Rahvusvahelises Koolis tähtsustatakse lapse võimalust end väljendada ka siis, kui kooli õppekeel on alles omandamisel.

1.12. Oma töökava koostamisel kooli kunstiõpetuse ainekava põhjal püüab õpetaja võimalikult palju ära kasutada kooli asukoha poolt pakutavaid võimalusi tundide rikastamiseks (kunstimuuseumi külastamine ja seal tundide pidamine, teater, kino, kontserdid, jalutuskäigud linnas ja parkides skulptuuridega tutvumiseks, töötoad käsitöömeistrite ja kunstnike juures).

1.13. Tartu Rahvusvahelise Kooli kunstiõpetuse ainekava toetab valminud kunstitööde praktilist kasutamist (nt. dekoratsioonid kooli teatrietendusteks, seinaleht, kingitused lähedastele-sõpradele, näitused).

Õppesisu 1. klassis

KUJUTAMIS- JA VORMIÕPETUS

Inimese kujutamine: täisfiguur eest- ja külgsuunas.

Portree eestvaates.

Eluslooduse (loomad, putukad, linnud jne) kujutamine .

Eluta looduse (puud, kivid jne.) kujutamine.

Tutvumine geomeetriliste põhivormidega seoses igapäevaesemetega.

VÄRVI-, KOMPOSITSIOONI- JA PERSPEKTIIVIÕPETUS

Kuuevärviring: põhivärvid (kollane, punane, sinine) ja nende segamisel saadavad II astme värvid (oranž, roheline, violet).

Helestamine ja tumestamine.

Meeleolu väljendamine värvidega.

DISAIN JA KIRJAÕPETUS

Meisterdamine, lähtudes otstarbest, materjalist, tehnoloogiast ja iluõistest

- mänguasi looduslikest materjalidest
- ruumikaunistused looduslikest ja tehismaterjalidest

Mängud kirjaelementidega ja tähtedega – oma nime kujundamine.

VESTLUSED KUNSTIST

Kunst (arhitektuur, skulptuur, maal, graafika) ümbritsevas keskkonnas, jalutuskäigud skulptuuride ja arhitektuuriga tutvumiseks.

Oma kodumaja/korteri, toa kujundus.

Kaaslaste tööde analüüs, tolerantne suhtumine kaasõpilaste töödesse.

Multifilimid.

TEHNIKAD JA MATERJALID

Skulptuur - voolimine savist või muust pehmest materjalist; tekstuuride meisterdamine loodus- ja tehismaterjalist (pakendid, plastid, traat jne); voltimine: karpid, loomad, inimesed jne.

Maal - kattevärvidega (guašš jt) maalimine spontaanselt ja läbimõeldult; maalilise pinna saamine kriidi- ja õlipastellidega; töötamine värvi- ja viltpliiatsitega; kollaaž rebituna värvipaberitest ja/või makulatuurist, tekstiilist.

Graafika - joonistamine pliiatsi ja viltpliiatsitega; paljundusgraafika: natuur-, papi- ja materjalitrükk guaši või temperaga.

Integratsioon teiste õppeainetega

Matemaatika – värvimine, lõikamine, joonistamine, kleepimine, voltimine, šablooni abil joonistamine, geomeetrilised kujundid, joonlauaga mõõtmine.

Muusikaõpetus – Meeleolu väljendamine värvidega.

Inimeseõpetus – kaaslaste töö analüüs, tolerantne suhtumine kaasõpilaste töödesse.

Õpitulemused 1. klassis

- oskab iseseisvalt valmis seada tööks vajalikke vahendeid
- oskab kasutada töömaterjale, -vahendeid ja kunstitehnikaid loominguliseks eneseväljenduseks;
- oskab kasutada töövõtteid ja – vahendeid ohutult;
- oskab valmistada mahulisi figure voolimismaterjalidest, looduslikest ja tehismaterjalidest;
- teab näo osasid, kasutab seda portree joonistamisel/maalimisel;
- oskab segada värve;
- oskab teha kollaaži ja voldida paberit.

Õppesisu 2. klassis

KUJUTAMIS- JA VORMIÕPETUS

Täisfiguur eest- ja külgvaates liikumises.

Eluslooduse kujutamine iseloomulikus asendis ja liikumises.

Tehisvormide kujutamine joone ja silueti abil.

Geomeetriliste põhivormid ja nende seos igapäevaesementega ning selle kasutamine nt. ruumilisel voolimisel, tasapinnalisel joonistamisel.

VÄRVI-, KOMPOSITSIOONI- JA PERSPEKTIIVIÕPETUS

Külmad ning soojad toonid.

Pildi pinna organiseerimine (kujutatava suuruse ja paberiformaadi erinevad suhted).

Ribaornament.

DISAIN JA KIRJAÕPETUS

Rütmiharjutused ja mängud kirjaelementide ja tähtedega – seinalehe kujundamine.

Meisterdamine lähtudes otstarbest, materjalist, tehnoloogiast ja iluõistest – liiklusvahendeid ja agregate meenutavad lelud, maketid.

VESTLUSED KUNSTIST

.Kunst (arhitektuur, skulptuur, maal, graafika) ümbritsevas keskkonnas, jalutuskäigud skulptuuride ja arhitektuuriga tutvumiseks, kunstimuuseumi või galerii külastamine.

Kujundamine teatris. Teatrikülastus ja etenduse kujundusest ning kostüümidest vestlemine.

Multifilmid.

Kaaslaste tööde analüüs, tolerantne suhtumine kaasõpilaste töödesse.

Oma kodulinna/asula kujundus.

TEHNIKAD JA MATERJALID

Skulptuur - voolimine savist või muust pehmest materjalist; erinevate tekstuure loomine; meisterdamine loodus- ja tehismaterjalist (pakendid, plastid, traat jne); voltimine: karbid, loomad, inimesed jne; pehmest materjalist elementide väljalõikamine.

Maal - kattevärvidega (guašš jt) maalimine spontaanselt ja läbimõeldult; maalilise pinna saamine kriidi- ja õlipastellidega; töötamine värvi- ja viitpliiatsitega; kollaaž rebituna värvipaberitest ja/või makulatuurist, tekstiilist; akvarellvärvide ja akvarellpliiatsite kasutamine.

Graafika - joonistamine pliiatsi ja viltpliiatsitega; punkti ja joone kasutamine faktuuri loomiseks, paljundusgraafika: natuur-, papi- ja materjalitrükk guaši või temperaga.

Integratsioon teiste õppeainetega

Matemaatika – värvimine, lõikamine, joonistamine, kleepimine, voltimine, šablooni abil joonistamine, geomeetrilised kujundid, joonlauaga mõõtmine.

Inimeseõpetus – kaaslaste töö analüüs, tolerantne suhtumine kaasõpilaste töödesse.

Õpitulemused 2. klassis

- oskab valmistada mahulisi figuure ning mänguasju voolimis- ja muudest materjalidest, samuti figuure pehmetest materjalidest välja lõigata;
- oskab kujutada liikuvaid figuure;
- peab silmas pildi kompositsioonireegleid;
- oskab luua ja kasutada lihtsamaid faktuure;
- oskab kunstiteoseid lihtsas vormis kirjeldada ja oma eelistusi põhjendada;
- märkab kujunduselemente ümbritsevas keskkonnas, oskab märgata teatrikunstniku loodut laval ning loodu eesmärki;
- väärtustab enda töödest erinevaid lahendusi.

Õppesisu 3. klassis

KUJUTAMIS- JA VORMIÕPETUS

Geomeetriliste põhivormid ja nende seos igapäevaesemetega ning selle kasutamine liikuvate figuuride ülesehitamisel maalimisel või joonistamisel.

VÄRVI-, KOMPOSITSIOONI- JA PERSPEKTIIVIÕPETUS

Pea- ja kõrvalelemendid ning taust.

Pildi üksikosade tasakaal.

Rütm, rühmitamine ning osaline kattumine.

Suuruse vähenemine kauguses.

DISAIN JA KIRJAÕPETUS

Tööd joonlaua ja sirkliga.

Eesti ja oma kodumaa/sünnimaa sümbolite valmistamine.

Meisterdamine lähtudes otstarbest, materjalist, tehnoloogiast ja iluõistest – mänguasjad, nukuteatri elemendid.

VESTLUSED KUNSTIST

Kunst (arhitektuur, skulptuur, maal, graafika) ümbritsevas keskkonnas, jalutuskäigud skulptuuride ja arhitektuuriga tutvumiseks, kunstimuuseumi või galerii külastamine.

Tarbevormi kuju ja funktsioonid.

Raamatukujundus.

Pargi, aia kujundamine.

Kaaslaste tööde analüüs, tolerantne suhtumine kaasõpilaste töödesse.

TEHNIKAD JA MATERJALID

Skulptuur - voolimine savist või muust pehmest materjalist; erinevate tekstuuride loomine; meisterdamine loodus- ja tehismaterjalist (pakendid, plastid, traat jne); pehmest materjalist elementide väljalõikamine; elementide kinnitusvõtted (traat, puidutikud, nõör, liim jne).

Maal - kattevärvidega (guašš jt) maalimine spontaanselt ja läbimõeldult; maalilise pinna saamine kriidi- ja õlipastellidega; töötamine värvi- ja viltpliiatsitega; kollaaž rebituna värvipaberitest ja/või makulatuurist, tekstiilist; akvarellvärvide ja akvarellpliiatsite kasutamine.

Graafika - joonistamine pliiatsi ja viltpliiatsitega; punkti ja joone kasutamine faktuuri loomiseks, paljundusgraafika: natuur-, papi- ja materjalitrükk guaši või temperaga.

Integratsioon teiste õppeainetega

Inimeseõpetus – Eesti ja oma kodumaa/sünnimaa sümbolite valmistamine. Kaaslaste tööde analüüs, tolerantne suhtumine kaasõpilaste töödesse.

Matemaatika – tööd joonlaua ja sirkliga.

Õpitulemused 3. klassis

- märkab kujunduselemente ümbritsevas keskkonnas, on tuttav raamatu- ja teabelevi kujunduse põhimõtetega;
- kasutab oma töödes lihtsamaid perspektiivipõhimõtteid (suuruse vähenemine kauguses);
- oskab kasutada joonlauda ja sirklit;
- oskab kunstiteoseid lihtsas vormis kirjeldada ja oma eelistusi põhjendada;
- märkab kujunduselemente ümbritsevas keskkonnas;
- väärtustab enda töödest erinevaid lahendusi.

KUNST II ÕPPEASTMEL

1. Õppetegevus

1.1. Arendatakse edasi ja täiendatakse I kooliastmel läbitud kunstipedagoogilisi suundumusi. Sünkretistlikku lähet arendatakse edasi happening'i-laadsete etenduste kaudu, mida valmistatakse ette õppetunnis ja esitatakse mingil kooliüritusel.

1.2. Leitakse võimalusi erinevate graafikatehnikate (ühekordsete ja paljundustehnikate) kasutamiseks ning täiendavaks tundmaõppimiseks ka väljaspool kooli. Külaldatakse võimaluste piires kunstinäitusi, kunstnike ateljeesid ja töökodasid. Rõhutatakse kunstivestluste osa praktilise töö tundides ja seostatakse seda vastavalt võimalustele ajalootundides läbitava esi- ja vana-aja käsitlemisega, vältides otsest illustratiivsust praktiliste ülesannete valikul. Rõhutatakse läbitava ajastu kunsti olemuse tundmaõppimist ja rakendamist loovülesannetes.

1.3. Kuna õpilases hakkab kujunema kriitiline suhtumine oma töösse, kombineeritakse tööülesandeid nii, et need oleksid omasemad kord ühele, kord teisele küpsemisetapile ning erineva väljenduslaadi ning kalduvustega õpilastele – vahelduvad figuraalsed ja abstraktse iseloomuga kompositsioonide tsüklid ning arhitektoonikalahendid. Eelistatakse õpilase tööle suuliste hinnangute andmist ja võimalikult positiivse üldhindegga hindamist õppeveerandi lõpus.

Õppesisu 4. klassis

KUJUTAMIS- JA VORMIÕPETUS

Inimese kujutamine: näo proportsioonid.

Miimika.

VÄRVI-, KOMPOSITSIOONI- JA PERSPEKTIIVIÕPETUS

Ühe värvi erinevad toonid (nt kollakas-, sinakas-, pruunikasroheline).

Koloriit.

Sümmeetria ja asümmeetria.

Ruumilise eseme kujutamine tasandil.

DISAIN JA KIRJAÕPETUS

Teksti kujundamine (nt seoses emakeele loovtöödega).

Koomiks.

Rahvakunst.

VESTLUSED KUNSTIST

Kunsti seos muusika ja teatriga.

Kunstiliigid (arhitektuur, skulptuur, maal, graafika, tarbekunst).

TEHNIKAD JA MATERJALID

Skulptuur - skulptuuride modelleerimine savist, keraamiline voolimine ja kujundamine.

Maal - maalimine kattevärvide ja akvarellidega; tööd kriidi- ja õlipastellidega, värvi- ja viltpliatsitega; kollaaž.

Graafika - joonistamine grafiit-, vilt- ja pastapliatsiga

Integratsioon teiste õppeainetega

Matemaatika – sümmeetria ja asümmeetria.

Tööõpetus – ruumilise eseme kujutamine tasapinnal.

Muusikaõpetus – kunsti ja muusika vaheline seos.

Ajalugu – rahvakunst.

Õpitulemused 4. klassis

- omab ettekujutust visuaalse kunsti liikidest ning nende väljendusvahenditest;
- oskab kasutada ainekavas loetletud töömaterjale ja -vahendeid;
- oskab kasutada tehnikaid ja kujutamiskiise loominguliseks eneseväljenduseks;
- tunneb keraamilise voolimise ja kujundamise võtteid.

Õppesisu 5. klassis

KUJUTAMIS- JA VORMIÕPETUS

Inimese kujutamine: täisfiguuri proportsioonid.

Inimene tegevuses.

Inimese, looduse ja tehismormide suhe.

Erinevas eas inimeste kujutamine.

VÄRVI-, KOMPOSITSIIONI- JA PERSPEKTIIVIÕPETUS

Värvide segamise elementaartabel.

Pöörd- ja kandiliste kehade kujutamine ruumiliselt.

Piiratud arvu värvidega maalimine (ka monokroomselt).

DISAIN JA KIRJAÕPETUS

Kombinatorika geomeetristest elementidest ruumis ja tasapinnal.

Tööd joonlaua ja sirkliga (ornament, pinnalaotus pakendi või maketi jaoks).

Tarbegraafiline kiri (nt pakend, etikett jne).

VESTLUSED KUNSTIST

Kunsti väljendusvahendid (punkt, joon, pind, värv jne).

Kunsti seos filmi, televisiooni ja reklaamiga.

TEHNIKAD JA MATERJALID

Skulptuur - skulptuuride modelleerimine savist ja lõikamine pehmetest materjalidest (vahtplast jne).

Maal - maalimine kattevärvide ja akvarellidega; tööd kriidi- ja õlipastellidega, värvi- ja viltpliiatsitega; kollaaž.

Graafika - joonistamine grafiit-, vilt- ja pastapliiatsiga; paljundusgraafika: kõrgtrükk (nt linooltrükk, papi- ja materjalitrükk).

Integratsioon teiste õppeainetega

Matemaatika – pöörd- ja kandiliste kehade kujutamine ruumiliselt; tööd joonlaua ja sirkliga; kombinatoorika geomeetristest elementidest ruumis ja tasapinnal

Tööõpetus – pinnalaotuse joonistamine ruumilisest detailist; värvide segamise elementaartabel.

5. klassi lõpetaja

- tunneb abstraktsele vormi- ja värviõpetusele omaseid väljendusvõimalusi;
- oskab kasutada ainekavas loetletud töömaterjale ja -vahendeid;
- oskab kasutada tehnikaid ja kujutamiskiise loominguliseks eneseväljenduseks;
- tunneb kõrgtrüki olemust.

Õppesisu 6. klassis

KUJUTAMIS- JA VORMIÕPETUS

Visandamine naturist.

Varju tekkimine.

Langev vari.

Vaikelu.

VÄRVI-, KOMPOSITSIOONI- JA PERSPEKTIIVIÕPETUS

Akromaatilised ja kromaatilised värvid.

Kolmanda astme värvide saamine (oranž+sinine,roheline+punane, violett+kollane).

Kujutatava lõikumine pildiservaga.

Dünaamiline ja staatiline kompositsioon.

Pildi dominant.

Kompositsiooni tasakaal.

Õhu(värvi)perspektiiv.

Piiratud ja piiramata pinnad.

Plaanilisu pildi pinnal.

DISAIN JA KIRJAÕPETUS

Keskkonna kujundamine sise- ja välisruumis (stend, klassiruum, oma tuba, mänguväljak jne).

Kirjaoptika.

Initsiaal.

Fantaasiakiri.

Numbrid, tähed, piktogramm.

VESTLUSED KUNSTIST

Kunstimälestised.

Kultuurisümbolid Eestis ja õpilase kodumaal/sünnimaal.

Kunsti seos ajaloo ja kirjandusega.

Kunstimõisteid (originaal, koopia, reproduktsioon, autoritiraaž jne).

TEHNIKAD JA MATERJALID

Skulptuur - skulptuuride modelleerimine savist ja lõikamine pehmetest materjalidest (vahtplast jne).

Maal - maalimine kattevärvide ja akvarellidega; tööd kriidi- ja õlipastellidega, värvi- ja viltpliiatsitega; kollaaž.

Graafika - joonistamine grafiit-, vilt- ja pastapliiatsiga; paljundusgraafika: kõrgtrükk (nt linooltrükk).

Integratsioon teiste õppeainetega

Tööõpetus – numbrid, tähed piktogramm, kirjaoptika, initsiaal, fanaasiakiri.

Ajalugu – numbrid, tähed, piktogramm.

Muusikaõpetus – kultuurisümbolid, kunstimälestised.

6. klassi lõpetaja

- tunneb ainekavas kasutatavaid visuaalse kunsti mõisteid ja oskab neid kõnes kasutada;
- oskab kasutada ainekavas loetletud töömaterjale ja -vahendeid;
- oskab kasutada tehnikaid ja kujutamiseviise loominguliseks eneseväljenduseks;
- tunneb Eesti ja oma kodumaa/sünnimaa tähtsamaid kultuurisümboleid ja kunstimälestisi;
- tunneb keskkonna kujundamise põhimõtteid;

- tunneb lihtsamaid kompositsioonivõtteid, oskab neid kasutada kujundamisülesannete lahendamisel ruumis ja tasapinnal.

KUNST III KOOLIASTMEL

1. Õppetegevus

1.1. Arendatakse edasi ja täiendatakse II kooliastmel läbitud ülesandeid, tööülesannete puhul arvestatakse juba peaaegu täisealistele omaseid kunstipedagoogilisi suundumusi.

1.2. Kattvärvide kõrval võetakse kasutusele ka akvarellvärvid nii spontaanselt valmistatavate tööde tegemiseks kui ka koloreerimiseks. Pikemaajaliste kompositsioonide tegemisel lähtutakse õnnestunud visandlikust kavandist.

1.3. Ruumilist kujutlusvõimet arendatakse projektsiooni- ja arhitektuurialaste joonestamisülesannete kaudu – joonestamisalased eskiisid ja joonised pliiatsiga. Ajalootundides läbitavate kunstinähtuste atraktiivsem osa seostatakse valikuliselt praktilise loomingulise tööülesande lahendamisega. Nii palju kui võimalik tutvutakse kunstisündmustega muuseumis ja arvuti abil.

1.4. Kuna selles eas on õpilased eriti tundlikud hinnangute ja hinnete suhtes, hinnatakse õpilasi väga läbikaalutult ja delikaatselt, mitte pärssides nende huvi kunstitegevuse suhtes.

Õppesisu 7. klassis

KUJUTAMIS- JA VORMIÕPETUS

Istuv figuur otsevaates.

Poolprofiil.

Valgus ja vari, esemete modelleerimine valguse ja varjuga.

VÄRVI-, KOMPOSITSIOONI- JA PERSPEKTIIVIÕPETUS

Värvide kontrastid, vastastikused mõjud, kooskõlad ja tasakaal.

Ruumiillusioonid (nt op-kunst).

Värvide optiline segunemine.

Kuldõige.

DISAIN JA KIRJAÕPETUS

Märk ja sümbol (peremärk, firmamärk, piktogramm, eksliibris).

JOONESTAMISE ALGTEADMISED

Jooniste vormistamise nõuded.

Projekteerimine ja selle liigid (ristprojektsioon).

VESTLUSED KUNSTIST

Kunsti liigid ja žanrid.

Kunsti areng keskajast 20. sajandi lõpuni.

Muusika ja kunsti vahelised seosed.

Matemaatika ja füüsika vahelised seosed.

Mõisted värv ja värvus.

Restaureerimine ja renoveerimine.

TEHNIKAD JA MATERJALID

Skulptuur- modelleerimine ja konstrueerimine mitmesugustest pehmetest kalgastuvatest ja tahketest materjalidest (nt papjee-mašee, plastid, papp, puit, traat jne).

Maal- maalimine spontaanselt ja kavandi alusel.

Graafika – töö pliiatsiga; joonistamine söe, tuši ja värviga, sule ja pintsliga.

Integratsioon teiste õppeainetega

Füüsika – valgus, vari, esemete modelleerimine valguse-varjuga (valgus, läige, langev ja omavari, täis- ja poolvari, refleks); ruumiillusioonid (nt. op-kunst).

Matemaatika – juuniste vormistamise nõuded; projekteerimine ja selle liigid (ristprojektsioon).

Tööõpetus – kompositsiooniskeemid.

Muusikaõpetus – kunsti ja muusika areng, kunsti ja muusika seosed erinevatel ajaperioodidel, sh. tänapäeval.

Õpitulemused 7. klassis

7. klassi lõpetaja:

- tunneb vormi-, värvi- ja kompositsiooniõpetuse lihtsamaid reegleid;
- tunneb jooniste vormistamise ja projekteerimise lihtsamaid reegleid;
- oskab kasutada kõiki põhikooli ainekavas olevaid töömaterjale, -vahendeid, -tehnikaid ning kujutamise ja kujundamise viise kunstiliseks eneseväljendamiseks;
- oskab üldjoontes eristada visuaalse kunsti arenguetappe.

Õppesisu 8. klassis

KUJUTAMIS- JA VORMIÕPETUS

Karakteri kujutamine.

Karikatuur ja sarž.

VÄRVI-, KOMPOSITSIOONI- JA PERSPEKTIIVIÕPETUS

Erinev vaatepunkt (konna- ja linnuperspektiiv).

Joonperspektiiv ühe ja kahe koondpunktiga.

DISAIN JA KIRJAÕPETUS

Groteski- ja laisulekirja võtted sule- või markeriga.

JOONESTAMISE ALGTEADMISED

Jooniste vormistamise nõuded.

Projekteerimine ja selle liigid.

VESTLUSED KUNSTIST

Karikatuur.

Grafiti.

Tegevuskunst (happening, performance).

Eesti rahvakunsti seosed põhjamaade, soome-ugri rahvaste ja maailma etnograafilise kunstiga.

Inspiratsiooniallikad ja looming.

TEHNIKAD JA MATERJALID

Skulptuur- modelleerimine ja konstrueerimine mitmesugustest pehmetest kalgastuvatest ja tahketest materjalidest (nt papjee-mašee, plastid, papp, puit, traat jne).

Maal - maalimine spontaanselt ja kavandi alusel; assamblaaz.

Graafika – joonistamine sulega; joonistamine söe, tuši ja värviga ; paljundusgraafika: lame- ja sügavtrükk (koostöös Tartu Kunstimuuseumiga)

Õpitulemused 8. klassis

8. klassi lõpetaja:

- tunneb kirjaõpetuse lihtsamaid reegleid;
- tunneb perspektiiviõpetuse lihtsamaid reegleid;
- väärtustab rahvakunsti;
- oskab kasutada kõiki põhikooli ainekavas olevaid töömaterjale, -vahendeid, -tehnikaid ning kujutamise ja kujundamise viise kunstiliseks eneseväljendamiseks.

Õppesisu 9. klassis

KUJUTAMIS- JA VORMIÕPETUS

Inimese, loodus- ja tehisvormide stiliseerimine, deformeerimine (nt 20. sajandi kunsti põhjal).

Esemete modelleerimine valguse-varjuga (valgus, läige, langev ja omavari, täis- ja poolvari, refleks).

VÄRVI-, KOMPOSITSIOONI- JA PERSPEKTIIVIÕPETUS

Abstraktne kompositsioon (geomeetriline ja vabakompositsioon).

Värvimodulatsioon.

Kadreerimine (ka foto- ja videokunstis).

DISAIN JA KIRJAÕPETUS

Kirjaoptika.

Arvutikirjad.

Kombinatorika tasapinnal ja ruumis mitmesugustest materjalidest (paber, papp, traat jne).

Moodul.

JOONESTAMISE ALGTEADMISED

Kolmvaade.

Piltkujutis.

VESTLUSED KUNSTIST

Reklaam.

Virtuaalse kunsti väljendusvahendid.

Ergonoomika tähtsus disainis.

Kitši olemus.

Kunsti piiride avardumine.

Massikunst: foto, film, video, reklaam.

TEHNIKAD JA MATERJALID

Skulptuur – installatsioon.

Maal - maalimine spontaanselt ja kavandi alusel.

Graafika - joonistamine söe, tuši ja värviga, sule ja pintsliga; mono- ja diatüüpia.

Õpitulemused 9. klassis

9. klassi lõpetaja:

- tunneb põhikooli ainekavas olevaid visuaalse kunsti põhimõisteid ning oskab neid kasutada kõnes ja kirjas;
- tunneb virtuaalse kunsti väljendusvahendeid;
- eristab kõrgkultuuri massikultuuri nähtustest;
- oskab kasutada kõiki põhikooli ainekavas olevaid töömaterjale, -vahendeid, -tehnikaid ning kujutamise ja kujundamise viise kunstiliseks eneseväljendamiseks.

MUUSIKA I ÕPPEASTMEL

Õppetegevus

1. Algõpetuse põhieesmärgiks on aktiivse musitseerimise kaudu muusika vastu huvi äratamine. Muusikatund peab kujunema oodatud sündmuseks, mis pakub õpilastele positiivseid elamusi. Selles eas on oluline õpetaja positiivne suuline hinnang õpilase muusikaliste tegevustele. Hindamine muusikaõpetuses peab kajastama ja toetama iga õpilase individuaalsete muusikaliste

võimete arengut.

2. Oluline koht meie muusikatradsioonide säilitamisel ja edasiviimisel on koorilaulul ning pillimängul. Sellele pannakse alus 1.-3. klassis, kus moodustatakse mudilaskoor. Poistele luuakse võimalus laulda mudilas- või poistekooris. Vastavalt võimalustele tegeldakse vokaal-

ja instrumentaalansamblite ning solistidega.

3. Laulmisel on tähelepanu a capella ühislaulmisel. Lisaks ühehäälele laulmisele lauldakse ka kaanoneid.

4. Pillimängus tutvutakse erinevate rütmi- (k.a kehapill) ja meloodiapillidega. Muusikahuvi süvendatakse rütmilise liikumise (liikumismängud, mängulaulud, lihtsad tantsud) kaudu.

5. Rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide abil arendatakse muusikalist mõtlemist ja loovust.

6. Muusikalise kirjaoskuse põhialused omandatakse muusikalise tegevuse kaudu.

7. Muusika kuulamisega kujundatakse muusikalist maitset; muusikaliste kujundite kaudu õpetatakse tunnetama ja mõistma ümbritsevat maailma, elavalt sekkuma muusika loomisse ja positiivselt suhtuma muusikakultuuri.

MUUSIKA 1. KLASSIS

Õppesisu

LAULMINE JA HÄÄLE ARENDAMINE

Muusikalisele fraasile toetuv vaba ja loomulik hingamine laulmisel: õige kehahoid, huulte aktiivne rakendamine kõla ja ilmekuse saavutamiseks

Emotsionaalsuse taotlemine ühehäälsel laulmisel

Laulude esitamine liikumisega

Lastelaulud

MUUSIKALINE KIRJAOSKUS: Meetrum

Pulsi tunnetamine

Rütm

Pikk ja lühike heli muusikas Meloodia

Kõrged ja madalad helid, nende võrdlemine kuulmise järgi ning kujutamine visuaalselt

Meloodia liikumise suundade jälgimine ja iseloomustamine laulmisel ja muusika kuulamisel

MUUSIKA KUULAMINE

Laulude ja instrumentaalsete karakterpalade kuulamine

Muusikapala meeleolu ja karakteri kirjeldamine

RÜTMIPILLIDE KASUTAMINE

Lihtsamate rütmipillide (agogo, marakad, pongo trummid, tamburiin jt) mängima õppimine

Integratsioon teiste õppeainetega

Kehaline kasvatus - laulu- ja tantsumängud. Liikumised erinevate muusikate ja rütmide saatel.
Tööõpetus - pillide valmistamine jäätainetest ja looduslikest materjalidest. Eesti keel - eesti laulud ja rahvaviisid. Kunstiõpetus - meeleolu väljendamine värvidega.

Õpitulemused

1. klassi lõpetaja:

- laulab vaba ja loomuliku hingamise, õige kehahoiuga ning ilmekalt;
- on omandanud ühislauluvara: «Mu koduke» (A. Kiiss), «Rongisõit» (G. Ernesaks), «Tiliseb, tiliseb aisakell» (L. Wirkhaus), eesti laste- ja rahvalaulu “Kes aias”; “Do-Re-Mi” (R. Rodgers), “Twinkle-Twinkle”, “I’ve Got No Strings” (L. Harline), “Row, row”, “Edelweiss” (R. Rodgers), “Who’s Afraid of the Big Bad Wolf” (F. Churchill), “The Grasshopper”, “We Wish You a merry Christmas”, “Ring-a-ring-a-roses”;
- oskab kirjeldada muusikateose meeleolu.

MUUSIKA 2. KLASSIS

Õppesisu

LAULMINE JA HÄÄLE ARENDAMINE

Laulude esitamine liikumise ja kujundlike liigutustega.

Muusikalisele fraasile toetuv vaba ja loomulik hingamine laulmisel: õige kehahoid, huulte aktiivne rakendamine kõla, diktsiooni selguse ja ilmekuse saavutamiseks

Kõlalise puhtuse ja emotsionaalsuse taotlemine ühehäälsel laulmisel Lastelaulud

Eesti rahvalaulud

MUUSIKALINE KIRJAOSKUS

Meetrum

Rõhulised ja rõhuta helid

Kahe- ja kolmeosalise taktimõõdu tundmaõppimine kuulmise järgi, takti viipamine

Laulurütmi, rütmiharjutuste ja kaasmängude mängimine kuulmise järgi 2- ja 3-osalises taktimõõdus

Taktijoone, lõpumärkide kasutamine

Rütm

Kõnerütmile toetuv töö ettevalmistusena helivältuste suhete tundmaõppimiseks

Rütmivormide tundmaõppimine

neljandik-taktimõõdus

ning nende kasutamine

laulurütmis,

rütmiharjutustes, laulu rütmisaadetes ning rütmiimprovisatsioonides

Meloodia

Heliastmete So, Mi, Ra, Jo, Le, Jo1, Ra1, So1, Na, Di tundmaõppimine noodi järgi

Jo-võtme tundmaõppimine ja kasutamine praktilises musitseerimises Jo- ja Ra-lõpuline astmerida

Õpitud heliastmete ja rütmivormide kasutamine laulmisel, pillimängus

Mõistete piano (p), forte (f) tundmine ja kasutamine musitseerimisel Õpitud rütmide ja lihtsamate viiside mängimine muusikainstrumentidel

MUUSIKA KUULAMINE

Laulude ja instrumentaalsete karakterpalade kuulamine

Muusikapala meeleolu ja karakteri kirjeldamine muusikalisi väljendusvahendeid meloodia, rütm, tempo, dünaamika, tämber kasutades

Mõistete vokaal- ja instrumentaalmuusika tundmaõppimine

Mõistete luuletaja, helilooja, solist, ansambel, koor, koorijuht, dirigent, orkester tundmaõppimine.

Integratsioon teiste õppeainetega

Kehaline kasvatus - tantsu- ja laulumängud, lihtsamate tantsusammude õppimine.

Matemaatika - taktimõõdu seos murdudega.

Tööõpetus - pillide valmistamine jäätainetest ja looduslikest materjalidest. Eesti keel - eesti laulud ja rahvaviisid.

Õpitulemused

2. klassi lõpetaja:

- laulab vaba ja loomuliku hingamise, õige kehahoiu, selge diktsiooniga ning ilmekalt
- on omandanud ühislauluvara: Eesti hümn (Fr. Pacius), «Emakesele» (M. Härma) eesti laste-ja rahvalaule: «Kes elab metsa sees», «Teele, tee, kurekesed», «Kaera-Jaan»
- tunneb 2- ja 3-osalist taktimõõtu kuulmise järgi
- oskab kasutada taktijoont, lõpumärke
- tunneb rütmivorme ning oskab neid kasutada rütmiülesannete lahendamisel
- teab JO-võtme tähendust ja astmeid Jo, Le, Mi, Na, So, Ra, Di, Jo1, Ra1, So1, oskab neid kasutada laulmises ja pillimängus
- oskab kasutada musitseerimisel märke p, f
- oskab kirjeldada muusikateose meeleolu ja karakterit
- teab mõistete luuletaja, helilooja, solist, ansambel, koorijuht, dirigent, orkester tähendust

MUUSIKA 3. KLASSIS

Õppesisu

LAULMINE JA HÄÄLE ARENDAMINE

Laulude esitamine liikumise ja kujundlike liigutustega. Eesti ja teiste rahvaste rahvalaulud.

Kaanonid.

Lastelaulud

Eesti rahvalaulud

MUUSIKALINE KIRJAOSKUS Meetrum

Laulurütmi, rütmiharjutuste ja kaasmängude mängimine noodi järgi 2- ja 3-osalises taktimõõdus

Kordamismärgi, fermaadi kasutamine

Rütm

Rütmivormide

tundmaõppimine neljandik-taktimõõdus ning nende kasutamine laulurütmis, rütmiharjutustes, laulu rütmisaadetes ning rütmiimprovisatsioonides

Meloodia

Pool- ja tervetoon

Õpitud heliastmete ja rütmivormide kasutamine laulmisel, pillimängus, rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide loomisel

Märkide < (valjenedes), > (kahanedes) tundmine ja kasutamine musitseerimisel

Õpitud rütmide ja lihtsamate viiside mängimine muusikainstrumentidel

MUUSIKA KUULAMINE

Keel-, puhk- ja löökpillid etutvustamine

Muusikažanrite marss, polka, valss tundmaõppimine

Integratsioon teiste õppeainetega

Kehaline kasvatus - laulu- ja tanstumängud, rütmivõimlemine. Tantsukavade koostamine ja esitamine. Loovliikumine.

Matemaatika - taktimõõdu seos murdudega.

Eesti keel - eesti rahvalaulude ja rahvaluule tundmaõppimine.

Tööõpetus - pillide valmistamine jäätainetest ja looduslikest materjalidest. Loodusained- pillide valmistamine loodusmaterjalidest.

Eesti keel - eesti laulud, eesti rahvapillid.

Õpitulemused

3. klassi lõpetaja:

- laulab vaba ja loomuliku hingamise, õige kehahoiu, selge diktsiooniga ning ilmekalt
- on omandanud ühislauluvara: Eesti hümn (Fr. Pacius), eesti laste- ja rahvalaule: «Lapsed, tupp», «Ketramas», «Mutionu pidu», «Sokukene», «Tiiu, talutütrekene»; “A Hundred million Miracles” (R. Rodgers), “Schooldays”, “El Cumbanchero” (R. Hernandez), “Rudolph the Red Nosed Reindeer” (J. Marks), “Under the Sea” (A. Menken), “The Wonderful Thing About Tiggers” (R. B. Sherman), “Chim Chim Cher-ee” (R. B. Sherman)
- tunneb 2- ja 3-osalist taktimõõtu kuulmise ja noodi järgi;
- oskab kasutada kordusmärki ja märke , >, <
- tunneb rütmivorme ning oskab neid kasutada rütmiülesannete lahendamisel ja rütmiimprovisatsioonide loomisel

MUUSIKA II KOOLIASTMEL

Õppetegevus

1. Selles vanuseastmes on põhieesmärgiks eale iseloomuliku erilise aktiivsuse suunamine muusikalisse tegevusse. Individuaalsete õpiülesannete lahendamise kõrval on otstarbekas kasutada ka rühmatööd. Hinnatakse õpilase muusikalise tegevuse aktiivsust, muusikalisi teadmisi ja oskusi ning laulmist. Õpilastele, kelle laululised võimed on tagasihoidlikud, antakse võimetekohaseid ülesandeid, mida ka hinnatakse.

2. Selle vanuseastme õpilased kaasatakse lastekoori, poisid - poistekoori. Jätkatakse tööd vokaal- ja instrumentaalansamblitega, solistide ja võimaluse korral orkestritega.

Laulmisel jätkatakse tööd õpilase hääle igakülgse arendamisega. Tegeldakse võimetekohase kahehäälese laulmisega. Süvendatakse pillimänguoskust. Liikumistegevuse põhirõhk asetatakse ringmängudele ja tantsudele. Improvisatsiooni kaudu arendatakse iseseisvat muusikalist mõtlemist ja loovust. Jätkuvalt süvendatakse muusikalist kirjaoskust. Muusika kuulamisel arendatakse muusikalist analüüsivõimet ja võrdlusoskust.

MUUSIKA 4. KLASSIS

Õppesisu

LAULMINE JA HÄÄLE ARENDAMINE

Hääle kõlavuse arendamine fraseerimisel, kõlaühtluse ja pehme tooni saavutamine, vältides forsseerimist

Harmoniaataju arendamine. kaanonid (kahes erinevas rühmas)

Eesti laulud: "Eesti lipp" (E. Võrk), «Mu isamaa armas» (rahvalik laul) ning mud laulud: «Püha öö» (F. X. Gruber), kaanon «Nooditähelik» (W. A. Mozart) ja 2 kaanonit "Row, row" (inglise kaanon), "Viva las musica" (M. Preatorius). Teised laulud: "Smile" (J. Turner, G. Parsons), "The Lonely Goatherd" (R. Rodgers), "My Favourite Things" (R. Rodgers), "Any Dream Will Do" (A. L. Webber)

MUUSIKALINE KIRJAOSKUS

Meetrum

4-osalise taktimõõdu tundmaõppimine noodi järgi

Rütm

Rütmivormide tundmaõppimine neljandik-taktimõõdus ja nende kasutamine laulurütmis, rütmiharjutustes, laulu rütmisaadetes ja rütmiimprovisatsioonides

Meloodia ja helilaad

Helilaadse mõtlemise arendamine mõistete kurbus/õnnetu ja rõõm/õnnelik kaudu

Viiulivõtme tähendus

Dünaamika- ja agoogikamärkide pp, ff, mp, mf tähenduse mõistmine ja kasutamine musitseerimisel

Õpitud rütmide ja lauluviiside mängimine muusikainstrumentidel dünaamikamärke jägides

MUUSIKA KUULAMINE

Võrdlusoskuse, muusikalise analüüsivõime arendamine Seoste loomine muusika ja kunsti vahel

Pillirühmade tutvustamine

Integratsioon teiste õppeainetega

Kehaline kasvatus - rütmid, muusika järgi liikumine.

Matemaatika - taktimõõdu seos murdudega.

Terviseõpetus - erinevad emotsioonid ja nende väljendamine.

Kunstiõpetus - muusika ja kunsti vahelised seosed.

Tööõpetus - pillide valmistamine jäätainetest ja looduslikest materjalidest. Eesti keel - eesti laulud.

Õpitulemused

4. klassi lõpetaja:

- on omandanud ühislauluvara: Eesti hümn (Fr. Pacius), «Eesti lipp» (E. Võrk), «Mu isamaa armas» (rahvalik laul), «Püha öö» (F. X. Gruber), kaanon «Nooditähelik» (W. A. Mozart) ja 2 kaanonit: "Row, row" (inglise kaanon), "Viva las musica" (M. Preatorius). Oskab laule: "Smile" (J. Turner, G. Parsons), "The Lonely Goatherd" (R. Rodgers), "My Favourite Things" (R. Rodgers), "Any Dream Will Do" (A. L. Webber)
- tunneb taktimõõte 2/4, 3/4 kuulmise ja noodi järgi
- teab viiulivõtme tähendust ja oskab seda noodijoonestikule märkida
- kasutab muusika analüüsimisel õpitud muusikamõisteid ja -teadmisi

MUUSIKA 5. KLASSIS

Õppesisu

LAULMINE JA HÄÄLE ARENDAMINE

Hääle väljenduslikkuse arendamine fraseerimisel, kõlaühtluse ja pehme tooni saavutamine, vältides forsseerimist

Laulude ilmekas ettekanne

Hääle individuaalsete omaduste (tämbri, diapasooni) kujundamine

Harmooniataju arendamine: kaanonid (kolmes ja enemas erinevas rühmas)

Eesti laulud: «Kungla rahvas» (K. A. Hermann), «Kaerajaan» (rahvalik laul), «Mardilaul» ning teised laulud: «Oh sa, õnnistav» (koraal, sitsiilia rahvalaul), «So Long, Farewell» (R. Rodgers), «Blue Moon» (R. Rodgers), «Sing and Celebrate» (Barbershop), «In My Life» (J. Lennon, P. McCartney), «Singing in the Rain» (N. H. Brown).

MUUSIKALINE KIRJAOSKUS

Meetrum

2-, 3- ja 4-osalise taktimõõdu tundmaõppimine kuulmise järgi

Rütm

Rütmivormide tundmaõppimine neljandiktaktimõõdus ja nende kasutamine laulurütmis, rütmiharjutustes, laulu rütmisaadetes ja rütmiimprovisatsioonides

Meloodia ja helilaad

Duur-, moll-helirida ja helilaad, kolmkõlad

Klaviatuur ja oktav

Absoluutsete helikõrguste c, d, e, f, g, a, h tundmaõppimine noodijoonestikul ja klaviatuuril ning nende seostamine relatiivsete astmetega.

Dünaamika- ja agoogikamärkide cresc., dim., a tempo ning mõiste da capo al fine tähenduse mõistmine ja kasutamine musitseerimisel

MUUSIKA KUULAMINE

Võrdlusoskuse, muusikalise analüüsivõime arendamine

Seoste loomine ja leidmine kirjanduse, kunsti ja tänapäevaga

2-osaline muusikaline vorm õpitud lauludes ja kuulatud muusikas

Tuntumad lauljad Eestis ja mujal maailmas

Kooriliigid: mudilas-, laste-, poiste, nais-, mees-, segakoor, tuntumad koorid ja dirigendid Eestis ning mujal maailmas

Eesti rahvalaulud, -laulikud, -tantsud, -pillid, -ansamblid ja -orkestrid.

Tutvumine karaktersemate pillide tämbri ja kõlaga

Õpitud rütmide ja lauluviiside mängimine muusikainstrumentidel ansamblina

MUUSIKA 6. KLASSIS

Õppesisu

LAULMINE JA HÄÄLE ARENDAMINE

Hääle kõlavuse ja väljenduslikkuse arendamine fraseerimisel, kõlaühtluse ja pehme tooni saavutamine, vältides forsseerimist.

Laulude ilmekas ettekanne.

Harmooniataju arendamine: lihtsad kahehäälsed laulud - "Kellamäng" (W. A. Mozart), "Love Me Tender" (E. Presley), "Kägu" (Prantsuse rahvalaul) ja mud laulud: "Close Every Door" (A. L. Webber), "Auld Lang Syne" (šoti rahvalaul), "Itaalia" (A. Sallinen), "The Twelve Days of Christmas" (inglise laul).

MUUSIKALINE KIRJAOSKUS

Meetrum

Kaheksandik-taktimõõdu tundmaõppimine seoses laulude õppimisega Eeltakti tundmaõppimine

Vahelduva taktimõõdu tundmaõppimine

Rütm

Pide tähenduse tundmaõppimine

Meloodia ja helilaad

Helistikud C-a, G-e, F-d; märgid diees, bemoll, bekaar

Harmooniline ja meloodiline moll-helirida

Õpitud rütmide ja lauluviiside mängimine muusikainstrumentidel ansamblina

MUUSIKA KUULAMINE

3-osaline muusikaline vorm õpitud lauludes ja kuulatud muusikas

Hääleliigid: mõisted sopran, alt, tenor, bariton, bass

Euroopa rahvaste muusika tutvustamine

Integratsioon teiste õppeainetega

Matemaatika - taktimõõdu seos murdudega.

Kehaline kasvatus - tantsu- ja laulumängud, eesti rahvatantsud, rütmid inimese ümber.

Eesti keel - eesti rahvamuusika analüüsimine ja sümbolite tundmaõppimine. Ajalugu - 12-toonilise helirea leiutamine hiinlaste poolt. Muusika funktsioon erinevates kultuurides. Muusikariistad maailma eri paikades erinevatel aegadel. Eri ajastute ja paikkondade muusika kuulamine.

Tööõpetus - erinevate rahvaste rahvakultuurisümbolite ja rahvuskultuuriga seotud esemete meisterdamine.

Kunstiõpetus - erinevate rahvaste rahvakultuurisümbolite kujutamine.

Õpitulemused

6. klassi lõpetaja:

- on omandanud järgmised laulud: “Kellamäng” (W. A. Mozart), “Love Me Tender” (E. Presley), “Kägu” (Prantsuse rahvalaul) ja mud laulud: “Close Every Door” (A. L. Webber), “Auld Lang Syne” (šoti rahvalaul), “Itaalia” (A. Sallinen), “The Twelve Days of Christmas” (inglise laul).
- teab kaheksandik-taktimõõdu tähendust
- teab mõisteid duur- ja moll-helilaad ning eristab neid kuulmise järgi
- teab helistikke C-a, G-e, F-d
- teab dieesi, bemolli ja bekaari tähendust
- kasutab muusika analüüsimisel õpitud muusikamõisteid ja -teadmisi
- tunneb 3-osalist lihtvormi
- teab erinevaid hääleliike: sopran, alt, tenor, bass
- oskab iseloomustada eesti rahvamuusikat: rahvalaule, -tantse, -pille ja -ansambleid; teab erinevate rahvaste tuntumaid rahvamuusika esitajaid ning oskab võrrelda ja analüüsida erinevate rahvaste rahvamuusikat

MUUSIKA III KOOLIASTMEL

Õppetegevus

1. Põhikooli lõpuklassides on tähelepanu keskpunktis iseseisva muusikalise mõtlemise süvendamine ja väärtushinnangute kujundamine. Õpiülesannete lahendamiseks sobivad individuaalne ning rühmatöö, aga ka projektide koostamine ja läbiviimine. Hindamisel on olulisel kohal omandatud muusikateadmiste ja -oskuste loov ning praktiline rakendamisoskus.
2. Muusikaliselt võimekad õpilased kaasatakse koolikooridesse. Jätkatakse tööd vokaal- ja instrumentaalansamblite ning solistidega, võimaluse korral ka orkestritega.
3. Laulmisel pööratakse tähelepanu hääle individuaalsete omaduste arendamisele. Häälemurde iga arvestavalt rakendatakse võimetekohast mitmehäälsust. Pillimängus rakendatakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone ning innustatakse õpilasi looma iseseisvaid muusikalisi kompositsioone. Praktilise muusikalise tegevuse kaudu omandatakse uusi teadmisi muusikalises kirjaoskuses. Muusikalises liikumistegevuses lähtutakse eale omasest liikumis- ja tantsuhuvist. Žanrilisest mitmekesisusest lähtuvalt arendatakse muusika teadliku kuulamise oskust. Muusikaloos tutvutakse maailma rahvaste muusikaga.

MUUSIKA 7. KLASSIS

Õppesisu

LAULMINE JA HÄÄLE ARENDAMINE

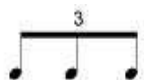
Väljendusrikas laulmine

Laulud: Eesti hümn (Fr. Pacius), «Kaunimad laulud» (Fr. Saebelmann), «Valged Jõulud» (I. Berlin), “Oh, What a Beautiful Mornin” (R. Rodgers), “Oklahoma” (R. Rodgers), “The Phantom of the Opera” (A. L. Webber).

MUUSIKALINE KIRJAOSKUS

Meetrum ja rütm

Rütmivormide

tundmaõppimine
harjutustes

neljandik-taktimõõdus

ja

nende

kasutamine

Meloodia ja helilaad

Helistike D-h, B-g tundmaõppimine

Akordi mõiste tutvustamine

Muusikalise lauseehituse tundmaõppimine (motiiv, fraas, lause, periood) seoses laulude õppimisega

Agoogikamärkide ritenuto (rit.), accelerando (accel.), allegro, moderato, andante, adagio, largo tähenduse mõistmine ja kasutamine musitseerimisel

Õpitud rütmide ja lauluviiside, ise loodud viiside mängimine muusikainstrumentidel

MUUSIKA KUULAMINE

Tutvumine muusikažanritega: ooper, operett, muusikal, ballet

Integratsioon teiste õppeainetega

Kehaline kasvatus - rütmiharjutused, peotants.

Inglise keel - teksti osad (fraas, lause jne) muusikalises tekstis.

Loodusained - helide koosmõju (akord) ja helide tajumine.

Ajalugu - Muusika funktsioon erinevates kultuurides. Muusikariistad maailma eri paikades erinevatel aegadel. Eri ajastute ja paikkondade muusika kuulamine.

Kunstiõpetus - muusika ja kunsti seosed erinevatel ajaperioodidel, s. h tänapäeval.

Õpitulemused

7. klassi lõpetaja:

- laulab vabalt ja emotsionaalselt
- on omandanud ühislauluvara: Eesti hümn (Fr. Pacius), «Kaunimad laulud» (Fr. Saebelmann), «Valged Jõulud» (I. Berlin), “Oh, What a Beautiful Mornin’” (R. Rodgers), “Oklahoma” (R. Rodgers), “The Phantom of the Opera” (A. L. Webber).

- eristab lauludes ja kuulatud muusikas 2/4, 3/4, 4/4 taktimõõtu

- tunneb kuulmise ja noodi järgi rütmivorme

ning oskab neid kasutada rütmülesannete lahendamisel

- oskab määrata kuulmise järgi laulu, muusikapala helilaadi
- tunneb helistikke C-a, G-e, D-h, F-d, B-g
- teab akordi mõistet
- teab agoogikamärkide rit., accel., allegro, moderato, andante adagio, largo tähendust, oskab neid kasutada musitseerimisel ja muusika iseloomustamisel
- kasutab muusika analüüsimisel omandatud muusikatermineid
- on tutvunud muusikažanritega: ooper, operett, muusikal, ballet
- külastab kontserte ja muusikalavastusi ning kasutab omandatud teadmisi ja oskusi muusika analüüsimisel

MUUSIKA 8. KLASSIS

Õppesisu

LAULMINE JA HÄÄLE ARENDAMINE

Kõlaühtlus

Hääle individuaalsete omaduste (tämber, diapason) kujundamine

Harmoniaataju arendamine kaanonite ja lihtsate mitmehäälsete laulude kaudu

Laulud: kaanonid «Dona nobis pacem», «Viva la musica» (M. Praetorius), «Hey, ho! Anybody home?» (inglise kaanon), «Ave Maria» (W. A. Mozart), «Paadike» (J. Jenkins) ja mud laulud: «Amazing Grace» (šoti rahvaviis), «Tartu marss» (R. Valgre), «All my loving» (J. Lennon, P. McCartney), «I Don't Know How To Love Him» (A. L. Webber).

MUUSIKALINE KIRJAOSKUS

Meetrum ja rütm

Rütmivormide

kasutamine rütmiimprovisatsioonides ja instrumentaalsetes kaasmängudes.

Meloodia ja helilaad

Intervalli mõiste tutvustamine

Bassivõtme tutvustamine seoses lauludega

Artikulationimärkide staccato, legato tähenduse mõistmine ja kasutamine musitseerimisel

Õpitud rütmide ja lauluviiside, ise loodud viiside mängimine muusikainstrumentidel

MUUSIKA KUULAMINE

Teadliku muusika kuulamise arendamine

Sümfoonia-, puhkpilli-, keelpilliorkester

Pillid ja pillirühmad: keel-, puu-, vask- ja löökpillid

Eesti ja maailma tuntumad orkestrid, dirigendid, interpreedid

Tutvumine populaarmuusika stiilidega; maailma, eesti ja kodukoha tuntumad ansamblid, orkestrid, solistid

Integratsioon teiste õppeainetega

Matemaatika - taktimõõdu seos murdudega.

Kehaline kasvatus - rütmiharjutused, peotants.

Eesti keel - eesti tuntumad lauljad, koorid, heliloojad jne.

Füüsika - heli (võnkesageduse ja heli kõrguse seos)

Ajalugu - barokkmuusika; Marseljeesi päritolu. Muusika funktsioon erinevates kultuurides. Muusikariistad maailma eri paikades erinevatel aegadel. Eri ajastute ja paikkondade muusika kuulamine.

Õpitulemused

8. klassi lõpetaja:

- laulab vastavalt vokaalsetele võimetele vabalt ja emotsionaalselt
- on omandanud ühislauluvara: «Mu isamaa on minu arm» (G. Ernesaks), kaanonid «Dona nobis pacem», «Viva la musica»(M. Praetorius), “Hey, ho! Anybody home?” (inglise kaanon), “Ave Maria” (W. A. Mozart), “Paadike” (J. Jenkins) ja mud laulud: “Amazing Grace” (šoti rahvaviis), “Tartu marss” (R. Valgre), “All my loving” (J. Lennon, P. McCartney), “I Don’t Know How To Love Him” (A. L. Webber).
- tunneb kuulmise ja noodi järgi rütmivorme
 ning
- oskab neid kasutada instrumentaalsete kaasmängude loomisel. teab intervalli mõistet.
- teab artikulatsioonimärkide staccato, legato tähendust, oskab neid kasutada musitseerimisel ja muusika iseloomustamisel.
- kasutab muusika analüüsimisel omandatud muusikatermineid.
- teab, eristab ja oskab iseloomustada hääle- ja kooriliike; teab kodukoha, eesti ja maailma tuntumaid lauljaid, kodukoha ja eesti tuntud koore ja dirigente.
- teab, eristab ja oskab iseloomustada keel-, puu-, vask-, löök- ja klahvpille.
- teab, eristab ja oskab iseloomustada sümfoonia-, puhkpilli-, keelpilli- ja džässorkestrit; teab kodukoha, eesti ja maailma tuntumaid orkestreid ja dirigente.
- külastab kontserte ja muusikalavastusi ning kasutab omandatud teadmisi ja oskusi muusika analüüsimisel.

MUUSIKA 9. KLASSIS

Õppesisu

LAULMINE JA HÄÄLE ARENDAMINE

Laulmine ja häälehoid häälemurde perioodil

Laulud: "Inglise hümn" (H. Carey), "Pie Jesu" (A. L. Webber), "Oh, Susanna" (S. Foster), "Tõuseb päike, loojub päike" (J. Bock), "America" (L. Bernstein).

Õpitud rütmide ja lauluviiside, ise loodud viiside mängimine muusikainstrumentidel

MUUSIKA KUULAMINE

Teadliku muusika kuulamise arendamine

Homofoonilise ja polüfoonilise mitmehäälsuse tundmaõppimine seoses muusikavormide ja -žanritega

Tutvumine muusikavormide ja -žanritega: variatsioonid, rondo, fuuga, sonaat-allegro; missa, prelüüd ja fuuga, sonaat, sümfoonia, kontsert, keelpillikvartett, süit, avamäng, oratoorium, kantaat

Väljapaistvamad heliloojad muusikaajaloos seoses muusikavormide ja -žanride tundmaõppimisega

Integratsioon teiste õppeainetega

Kehaline kasvatus - rütmiharjutused, peotants.

Ajalugu - Muusika funktsioon erinevates kultuurides. Muusikariistad maailma eri paikades erinevatel aegadel. Eri ajastute ja paikkondade muusika kuulamine.

Õpitulemused

9. klassi lõpetaja:

- oskab kasutada häält häälemurdeperioodil
- on omandanud laulud: "Inglise hümn" (H. Carey), "Pie Jesu" (A. L. Webber), "Oh, Susanna" (S. Foster), "Tõuseb päike, loojub päike" (J. Bock), "America" (L. Bernstein)
- kasutab muusika analüüsimisel omandatud muusikatermineid
- eristab homofoonilist ja polüfoonilist muusikat
- on tutvunud muusikavormide ja -žanritega: variatsioonid, rondo, fuuga, sonaat-allegro, missa, prelüüd ja fuuga, sonaat, sümfoonia, kontsert, keelpillikvartett, süit, avamäng, kantaat, oratoorium
- külastab kontserte ja muusikalavastusi ning kasutab omandatud teadmisi ja oskusi muusika analüüsimisel

TARTU RAHVUSVAHELISE KOOLI MUUSIKAÕPETUSE SEOS ÕPPEKAVA LÄBIVATE TEEMADEGA

Keskkond ja jätkusuutlik areng:

- Looduslikust materjalist valmistatud pillid
- pillide valmistamine jäätmaterjalidest
- kehapillil mängimine.

Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine:

- Erinevad laululiigid - töölaulud, meremeeste laulud jne.

Tehnika ja innovatsioon; Teabekeskkond

- Interneti kasutamine info hankimiseks
- erinevate helikandjatega tutvumine ja praktiline kasutamine
- videotehnika kasutamine eneseanalüüsiks
- muusikaga seotud meediaarvustuste ja kirjutiste analüüsimine ja koostamine
- autoriõiguse tutvustamine ja tunnustamine
- arvutimuusika kui ühe muusikaliigi tutvustamine ja loomine

kontsertide korraldamine.

Tervis ja ohutus

- Elektriliste muusikariistade kasutamine
- helide, s. h müra, mõju inimese tervisele